

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2544 ได้กล่าวถึงหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 หลักการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้ พัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 สาระการเรียนรู้ เน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ สังคมไทย การเมืองการปกครอง ความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเรื่อง การจัดการด้านพลศึกษา ด้านภาษา การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การใช้ การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหา สาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย บิดามารดา ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (กรมวิชาการ, 2545)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่ สมบูรณ์และสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ในด้านวิชาการ วิชางาน และวิชาชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข พึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองต่อหลักสูตร นโยบายและความต้องการของผู้เรียน ควรเน้นให้ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ที่สนองความแตกต่าง

ในความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง รวมทั้งการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือที่เรียกว่า จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2554) ที่กล่าวถึงสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันคือ การส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ (Critical and Creative Thinking) เด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) มีทักษะการคิด (Thinking skills) มีวิธีการแสวงหาความรู้ และสร้างความรู้ได้ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ (Gough, 1991) โดยมี นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศเห็นด้วยกันว่า ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนได้ด้วยการจัดการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2554)

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญ ทำให้สามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์คือพลังทางความคิดที่ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้นการพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์ จะทำให้เป็นคนที่มีอิสระทางความคิด ความคิดที่ฉีกกรอบเป็นหนทางที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ ทักษะในการคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการใช้แนวคิดในการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย การคิดสิ่งแปลกใหม่ เรื่องแปลกใหม่ การฝึกปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์คือ การแสดงความคิดเห็นต่อกรณีปัญหา การออกแบบผลงาน ผลผลิต การนำทฤษฎีไปใช้ในการตัดสินใจ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2554) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะพัฒนาขึ้นนั้น จำเป็นต้องให้เด็กมีบรรยากาศที่เหมาะสมในโรงเรียน กล่าวคือ ครูต้องใจกว้างจริงใจต่อนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนจะได้เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก ครูเป็นตัวอย่างสำคัญที่จัดบรรยากาศให้เหมาะสมในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (วีระ ฝั่งรักษ์, 2538) การจัดการเรียนรู้โดยใช้การระดมสมองเป็นวิธีการหนึ่งที่น่านำมาใช้ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้มากที่สุด โดยเสนอได้อย่างเสรี ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เสนอมามีการบันทึกความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั้งหมดไว้ หลังจากนั้นอาจจะจัดให้มีการอภิปราย ทบทวนความคิดเห็นทั้งหมดจัดเป็นหมวดหมู่หรือประเภทและตัดสินใจวิธีการที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการสำคัญคือเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน ร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข พัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยอิงมาตรฐานตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน โนนหันวิทยายน พุทธศักราช 2553 เกิดจากการรวมกลุ่มของนักเรียนที่เป็นตัวแทนการแข่งขันการจัดสวนถาดและสวนแก้ว และนักเรียนที่สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพในการจัดสวนแบบย่อส่วนลงในภาชนะ และเตรียมตัวเข้าสู่เวทีการแข่งขันระดับต่าง ๆ กิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส จึงเป็นการจัดกิจกรรมโดยการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสนใจ ผู้เรียนร่วมกันฝึกปฏิบัติงานทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้แสดงออกด้วยการวางแผน การออกแบบ การตัดสินใจ และการผลิตชิ้นงานที่แปลกใหม่และมีคุณภาพ

จากการสำรวจปัญหาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ผู้รายงานได้สรุปปัญหาที่พบในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละภาคเรียน มีข้อค้นพบและเป็นปัญหาของผู้เรียนในการพัฒนากิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส พบว่า นักเรียนไม่สามารถออกแบบงานด้วยตนเองได้ ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผน ผลงานขาดคุณภาพ ขาดความประณีตสวยงาม ขาดความคิดสร้างสรรค์

การค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหา พบปัญหาสำคัญคือมีนักเรียนสมัครเข้าร่วมกิจกรรมจากหลายระดับชั้นเรียน นักเรียนมีพื้นฐานประสบการณ์และความสามารถแตกต่างกัน นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ ทำให้ขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนบางกลุ่มเรียนรู้ซ้ำไม่ทันกลุ่มอื่น และกระบวนการจัดกิจกรรมและสื่อไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ สอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง

(2540) การจัดการเรียนการสอนโดยไม่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่กลับยึดตัวครู หลักสูตร เนื้อหาวิชา สื่อและการวัดผลเป็นหลัก การมุ่งเน้นเนื้อหาทำให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาสมอง ไม่ได้ใช้ความคิดและสร้างความรู้ด้วยตนเอง (ขาดกระบวนการกระตุ้นความสามารถด้านการคิด และการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขาดแรงจูงใจ ทำให้ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

ผลการศึกษาเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่า ครูควรใช้สื่อการสอนและการจัดประสบการณ์หลากหลายรูปแบบเพื่อช่วยจัดและเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์ ในการออกแบบและพัฒนางานด้วยตนเอง เนื่องจาก สื่อการสอน (Instructional media) เป็นตัวกลางช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูล ความรู้จากผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายหรือขยายเนื้อหาในบทเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิดานันท์ มลิทอง, 2544) เป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้เนื้อหาไปยังผู้เรียน เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ได้ผลตรงตามเป้าหมาย (จริยา เหนียนเฉลย, 2549) การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ (เครื่องมือ) หรือวิธีการ (กิจกรรม) มาช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ดร.สุวิทย์ มูลคำ, 2550) การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ประกอบการเรียนการสอนและพิจารณาด้วยว่าสื่อและนวัตกรรมชนิดใดเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สอน เพราะสื่อและนวัตกรรมแต่ละอย่างย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างกัน การเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จริยา เหนียนเฉลย (2549) กล่าวว่า การนำสื่อการสอน หลายอย่างมากกว่า 2 ชนิดขึ้นไป มาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งใช้เพื่อหาความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อให้เกิด ความเข้าใจลึกซึ้ง การใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกัน ได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

ผู้รายงานมีความมุ่งหวังและตั้งใจสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน และการแก้ปัญหากิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นระบบของการวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชานั้นๆ และยังเป็นนวัตกรรมที่ช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน (วรกิต วัชเจ้าหลาม, 2540) มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ลักษณะการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มาสู่การให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน โดยมีเนื้อหาและประสบการณ์ต่างๆ มีสื่อการเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์ ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจะเป็นเพียงผู้ประสานงานให้กิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น สภาพของห้องเรียนจะเป็นไป

อย่างมีชีวิตชีวาที่ผู้เรียน มีความเคลื่อนไหว สนใจในการเรียนและการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์อย่างเต็มที่ มีบทบาทต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นชุดการสอน เป็นระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้อง และสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ ของหน่วยใดหน่วยหนึ่ง โดยเฉพาะ มีสื่อการสอนที่อยู่ในรูปวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการต่างๆ ที่จะ ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นหลังจากที่ได้เรียนรู้จากชุดกิจกรรมแล้ว ชุดกิจกรรมมีบทบาทที่ สำคัญต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของปริมาณประชากรที่ต้องการ ศึกษาเพิ่มขึ้น และวิทยาการก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ชุดกิจกรรมสามารถจัดให้เกิดการเรียนรู้ได้พร้อม กันเป็นจำนวนมากๆได้ ใช้เป็นชุดการเรียนรายบุคคลทั้งระบบทางไกลและใกล้ เป็นต้น และ นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมยังสามารถปรับเปลี่ยนและแก้ไขให้เกิดการเรียนรู้และวิทยาการที่ใหม่ๆได้ มีบทบาทสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ไปสู่รัชชาการศึกษาในแนวพัฒนาการได้อย่างเต็มที่ ในชุดการเรียนการสอนจะประกอบไปด้วยสื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกันจัดเข้าเป็นชุด (Package) เรียกว่าสื่อประสม (Multimedia) เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541) โดยที่ชุดกิจกรรมเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลัก ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและประสานกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) อันจะ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงและถาวรยิ่งขึ้น (วรกิต วัตเข้าหลาม, 2540) ซึ่งในปัจจุบันได้มี ผู้พัฒนาชุดการสอนที่มีกิจกรรมเน้นการฝึกทักษะการคิดเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการ คิดซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (สุคนธ์ ลินธพานนท์, 2553) เพื่อให้สอดคล้องกับความ สนใจและความต้องการของผู้เรียนซึ่งเป็นนักเรียนมาจากหลายระดับชั้น เนื้อหาและกิจกรรมขุมนุม ทรายสีในแก้วใสจึงมีขอบข่ายอิงมาตรฐานการเรียนและตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน โนนหันวิทยายน พุทธศักราช 2553 นักเรียนสามารถจัดกิจกรรมร่วมกันได้โดยอาศัยความร่วมมือ ในการทำงาน และการช่วยเหลือกันในกลุ่ม เพื่อให้เกิด การแสวงหาความรู้เพื่อการพัฒนา งาน การทำงานร่วมกันอย่างมีคุณธรรม การตัดสินใจแก้ปัญหาการทำงานอย่างมีเหตุผล และการสร้าง ผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้รายงานในฐานะครูที่ปรึกษากิจกรรมขุมนุมทรายสีในแก้วใสจึงศึกษา และพัฒนาชุดกิจกรรมขุมนุมทรายสีในแก้วใสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบและ การแก้ปัญหาการจัดสวนในภาชนะ พัฒนาคุณภาพผลงานการจัดสวนในภาชนะ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ ช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการสร้างสื่อการเรียนรู้ ในเนื้อหาอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน โรงเรียน โนนหันวิทยายน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน โรงเรียน โนนหันวิทยายน
3. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพผลงานการจัดสวนในภาชนะของนักเรียน โรงเรียน โนนหันวิทยายนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส
4. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณลักษณะการมีความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โรงเรียน โนนหันวิทยายนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม

สมมุติฐานการศึกษา

1. ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน โรงเรียน โนนหันวิทยายน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียน โนนหันวิทยายนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนโรงเรียน โนนหันวิทยายนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส มีความสามารถในการจัดสวนในภาชนะระดับมาก
4. นักเรียนโรงเรียน โนนหันวิทยายนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ระดับมาก
5. นักเรียนโรงเรียน โนนหันวิทยายนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส มีพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมชุมนุม

ขอบเขตการดำเนินงาน

การพัฒนาชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนโรงเรียน โนนหันวิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผู้รายงานกำหนดขอบเขตที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีขอบเขตของการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. เป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียน โรงเรียนโนนหันวิทยายน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนในกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส จำนวนนักเรียน 19 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชุมนุมทรายสีในแก้วใส จากการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส

2.2.2 คุณภาพผลงานการจัดสวนในภาชนะของนักเรียนชุมนุมทรายสีในแก้วใส จากการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส

2.2.3 ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส จากการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้สร้างชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสอิงเนื้อหาตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดจากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโนนหันวิทยายน พุทธศักราช 2553 ประกอบด้วยเนื้อหา 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) สวนในโลกลittle 2) เรียนรู้ก่อนลงมือ 3) ทรายสีในแก้วใส 4) สวนสวยในแก้วใส 5) ย่อส่วนสวนขึ้น และ 6) ทะเลทรายในถาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. ระยะเวลา ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองสอน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 17 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการศึกษาครั้งนี้ ผู้รายงานจึงกำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. กิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส หมายถึง กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในโรงเรียน เพื่อมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการ

ทำงาน กิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสจัดในคาบกิจกรรมชุมนุม และเป็นกิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วมด้วยความสมัครใจมาทำงานร่วมกันโดยไม่คิดหน่วยกิต

2. ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้สอนใช้สื่อหลาย ๆ ประเภทร่วมกัน โดยจัดเป็นชุดกิจกรรมสำหรับให้ผู้สอนและนักเรียนใช้ในการจัดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส ประกอบไปด้วย เอกสารประกอบการเรียนรู้ วัสดุทัศน ใบบาง

3. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมชุมนุม หมายถึง เกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด คิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดสวนในภาชนะวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

6. แบบประเมินคุณภาพผลงาน หมายถึง เครื่องมือวัดความสามารถในการวางแผน ออกแบบการจัดสวนในภาชนะด้วยความประณีต สวยงาม ถูกต้องตามหลักการออกแบบและมีความคิดสร้างสรรค์

7. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เครื่องมือวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสังเกตจากการปฏิบัติงานจัดสวนในภาชนะ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Originality) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

8. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมชุมนุม หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส หลังจากใช้ชุดกิจกรรมชุมนุมวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นจำนวน 15 ข้อ

9. คู่มือการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส หมายถึง แนวทางในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใส ที่ใช้เป็นคู่มือจัดกิจกรรม มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปเป็นความรู้ใหม่ และเกิดความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของตน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสถานการณ์ แหล่งความรู้ และสื่อที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษาค้างนี้มีดังนี้

1. ทำให้ได้ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนโรงเรียนโนนหันวิทยายน ที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการเรียนการสอน
2. ชุดกิจกรรมชุมนุมทรายสีในแก้วใสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนและมีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดสวนในภาชนะ
3. เพื่อแก้ปัญหาในด้านการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
4. ทำให้ได้แนวทางในการผลิตชุดกิจกรรมชุมนุม เพื่อเสริมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในหน่วยอื่น ๆ